

[Axel Kristensen.]

og at være kritiske overfor kvaliteterne. Alt dette viser, at pengeregigheden er stærkt på retur, hvis den da ikke er helt væk, og Marshallvarerne vil binde et yderligere betydeligt beløb, og herved skulle en afgørende indenlandsk årsag til restriktionerne være fjernet; thi når der er balance mellem vare- og pengemængde, er balancen mellem de samlede tilbuds- og efterspørgselsmuligheder sikker, selvom der naturligvis ikke i dag er balance for den enkelte vares vedkommende, således at en ændring i sammensætningen af udbudte og producerede varer er nødvendig.

Her rejser sig det alvorlige spørgsmål, om man ikke gennem restriktioner og avancebinding holder produktionen nede for væsentlige varers vedkommende, derved tvinger eller lokker forbrugerne til at anvende deres købeevne forkert og derved hindrer den produktionsomlægning, der skal finde sted. Men hvis købeevnen ikke er større end varemængden, er faren for en for stor import eller en forkert import ikke væsentlig. Her kommer naturligvis det meget store problem ind, at købeevnen er bundet til bestemte lande, fordi der ikke kan finde vekslingssted af de forskellige møntsorter.

Den anden væsentlige årsag til restriktionerne — og det er jo en afledning af den første, af pengeregigheden — var Danmarks tomme varelagre, og her er forholdet også blevet væsentligt bedre, om ikke godt nok, idet varelagrene er steget med ca. 700 mill. kr. i 1946—47, samtidig med at hjemmenes varelagre også er forbedret betydeligt; beklædningsstandarden skal jo blot stige med ca. 100 kr. pr. person for at det bliver op imod 400 mill. kr. Endelig var årsagen til restriktionerne i meget høj grad den, at vor eksport og øvrige indtjening udefra ikke kunne dække den mest nødvendige import til Danmark; men her er også sket afgørende forandringer.

I 1945 var indtjeningen fra udlandet små 1 200 mill. kr., i 1946 2 200 mill. kr., i 1947 3 200 mill. kr., altså en meget stærk udvikling til det bedre. For det første halvår af 1948 er der praktisk talt balance. Disse bedringer og balancen i 1948 er imidlertid kun nået i kraft af meget stærke indgreb, og det er klart, at disse indgreb derfor ikke kunne fjernes eller væsentlig formindskes, før der kom en yderligere bedring; men denne foreligger også nu. For det første eksisterer den så ofte omtalte prisklemme

ikke mere. Den handelskamp, ministeriet Knud Kristensen tog i oktober 1947 med England, ændrede ganske stillingen. I august 1947 lå importpristallet 37 points højere end eksportpristallet, medens det nu i august var omvendt, idet eksportpristallet da lå 12 points over importpristallet, altså en forbedring på 49 points på et pristal på ca. 300. Det er en forandring, der må medføre en forbedring i vor udenrigshandel på omkring 300 mill. kr. i sammenligning med 1947.

Endvidere har vi nu en god høst imod den dårlige i 1947; det må mindst betyde 500 mill. kr.s bedring. Og endelig er det nu muligt at importere korn og foderstoffer til lønnende priser, således at landbrugseksporten kan forøges, og det var jo, fordi landbrugseksporten på grund af manglende foderstofimport var for lille, at det var umuligt at få balance mellem indtjeningen udefra og vort behov for fremmed mønt. Hertil kommer så Marshallhjælpen på 110 mill. dollars direkte og 6½ mill. indirekte, altså ialt ca. 560 mill. kr. i tiden 1. juli 1948 til 1. juli 1949. Alt dette medfører, at vi i sammenligning med 1947 udoover at have balance har for ca. 1 000 mill. kr. forøget importevne.

Jeg mener bestemt ikke at have skønnet for højt her, derimod er jeg sikker på at have skønnet for lavt, idet der ikke er taget hensyn til den forøgede landbrugsproduktion, som må komme i kraft af den forøgede import af foderstoffer.

Fra regeringen har vi i vareforsyningsudvalget efter gentagne anmodninger fået en ganske overordentlig kortfattet oversigt over balancen i tiden 1. juli 1948 til 1. juli 1949, og efter denne skulle man kunne regne med, at eksporten vil stige fra 2 371 mill. kr. i 1947 til 2 650 mill. kr. i tiden fra 1. juli 1948 til 1. juli 1949, altså ikke med mere end 280 mill. kr. Dette kan ikke være rigtigt. Alene den omtalte ændring i vore prisforhold dækker jo denne stigning, således at den bedre høst og den forøgede foderstofimport ingen indflydelse skulle få. Jeg kan ikke undlade at udtale min tvivl om det budget og vil mene, at ministeriet underbudgetterer meget stærkt, hvad der er ganske uforvarligt, idet man herved berøver sig muligheden for en sund udnyttelse af en importevne, og jeg vil fastholde mit skøn som meget forsigtigt, indtil ministeriet giver så fyldestgørende materiale, at det afkræftes herved. Iøvrigt regner ministeriet med en forøgelse af skibsfartsindtægterne på 250 mill. kr., som jeg ikke